

БРАЙЪН ДЖЕЙМС
ИЗСТРЕЛИ В ОВОЩНАТА
ГРАДИНА

Превод от английски: Мая Пенчева, 1984

chitanka.info

В Темпълтън изобщо не съществуваше престъпност — имам пред вид по-тежки престъпления. Някой някога се беше опитал да обясни това с въздуха, пейзажа и трудовото ежедневие на дребните ферми. Човек просто не може да си представи, казваше той, че в град като Темпълтън може да се случи нещо. Спретнатите редици от лимонови и портокалови дръвчета говорят, че всичко тук е, както си му е редът. Темпълтън е наистина красив, сред овощни градини, разпрострели се на няколко мили, които тук-там нарушават монотонността на безличните ниски храсталаци и жилавата растителност на тази песъчлива земя. Градът е разположен върху плато, от което човек наднича от ръба на света в някаква синкава мъглявина, празна и бездънна, докато погледът му се спре върху планините на запад, възправили се в небето, откъдето отново започва светът. Това не е място за престъпления, големи престъпления. Даже уханието на цитрусовия цвят, което се усеща почти през цялата година, би било в дисхармония с тежките човешки злодеяния.

Малки прегрешения, разбира се, имаше, и те внасяха разнообразие. Но тях ги има навсякъде — това е естествено, в реда на нещата. Тери Хейдън ще загази с данъчните заради черните обратни курсове. Е, човек едва ли може да кори Тери при сегашното тежко положение. Но той си е направо глупак, дето не вземе да намери някой „специалист“ да му помогне в тая работа. Старият Просър си има неприятности с по-малката си дъщеря, но да си е опичал акъла след оная история с голямата. Застрахователната компания се опитва да пипне Питър Армстронг за оная работа с пожара, дето беше толкова успешен и докара добра печалба. Но Питър успя да обясни защо почувала със сламата е имало петрол. То и другите можеха да обяснят, но техните мнения бяха различни от показанията, които Питър даде при разследването. Да вземем и Елзи Йънгтри с незаконните ѝ близнаци — това вече наистина беше сензация.

— Темпълтън се появи на картата — рече Роли Грей от предприятието за изкуствени торове. Роли си падаше по подходящите цитати.

Близнаци! Все сме чували, но чак пък толкова амбициозно — близнаци! Или пък стария Мюър и препирнята му с Управителния съвет. Те спечелиха лесно, и то защото по общо мнение старият Мюър е прекалено честен и почтен. Но Мюър си е такъв, малко наивен. Да

вземем онзи случай, дето Джак Морган натупа Уоли Простър. Не беше лошо да чуе човек за тая работа, обаче до съд не се стигна. Или какво още? Десетки други истории, породени като че ли от естествения ход на нещата.

Но стрелбата у Рат вече е нещо друго. Това беше голямо събитие, което щеше да държи влага на Темпълтън за цял живот.

Енох Рат живееше на склона, който е на пътя към Хафуей. Тих човечец с безцветни очи, пълни с някаква безнадеждна кротост. Беше толкова незабележим, че това се превърна в негова отличителна черта. Благ и религиозен, той беше истински представител на малкото стадо от вярващи на мистър Самюъл Хендърсън. Самият Самюъл беше привидно кротък, но когато проповядваше, го обземаше такъв божествен гняв, че ставаше едва ли не свиреп. Но Енох беше едно от агънцата в стадото.

Преди години Енох се беше оженил за една жена, която в никакъв случай не беше агънце. Смяташе се, че е „някъде от крайбрежието“, но колкото и невероятно да звучи, никой не разбра нищичко за родата и. Тя беше, как да кажа, пълна и едра жена, с яркочервени чувствени устни. Биваше си я. От ушите ѝ висяха корали или нещо подобно, а косата ѝ беше гъста и лъскавочерна. Властна жена, която съвсем не беше за Енох, в същност, ако човек изобщо можеше да си представи жена, подходяща за него. До нея той приличаше на мъниче или по-скоро на мъжки паяк. Как се е оженил за нея, така и не се разбра, но повечето смятаха, че тя се е омъжила за него — и защо, един господ знае. Може би заради имота му. Той имаше спретнато стопанство, добре поддържано, което носеше приличен доход. Всички бяха единодушни, че Енох знае как се гледат овощни дръвчета, но мислеха, че не го бива за нищо друго. И тези, които не спадаха към стадото на мистър Хендърсън, бяха сигурни, че самото име Енох е до голяма степен причина за това.

— Тия старите имена от Библията нещо хич не струват сега — така „майор“ Браун обобщаваше мнението на съгражданите си. — Се има нещо си там такова сбъркано в тия хора и не могат да се отърват от него. Гледат на нас малко нещо изотгоре, нали тъй?

Малкото име на майора беше Кандахар, което само по себе си говори за неговите родители. А „майорът“ отпред беше чисто и просто въпрос на чест, с която той беше удостоен поради факта, че един от

дядовците му е участвувал в Индийския метеж или поне майорът мислеше така.

На другия край на Темпълтън живееше Томи Рамсботъм, наемен превозвач на плодове, огромен грубиянин, пращящ от здраве и псувни. В работата го биваше, макар и все да се заяждаха, че Томи вади доста добри пари от превоза — взимаше по 9 пенса на бушел^[1], независимо как вървят плодовете на пазара.

— Изкарва повече от нас, дето ги отглеждаме тия пусти плодове — казваше често Уайзман. После намекваше със заобикалки, че се кани сам да си купи камион, пък тогаз ще видим. И което си е право, наистина си купи — и взимаше по долар на бушел. Плетеше цели лабиринти от цифри за разходите по поддържането и разви цял исторически трактат как Макалъм, собственикът на бакалницата, не го взимал да товари амбалажа. Обаче...

Томи се държеше с Енох направо скандално. Наистина не беше честно. Щом го види, ще му подвикне:

— Ей, дърт пръч! Как е, как я карате с дядо господата?

Енох се стараеше да не му се мярка пред очите. Но това не беше всичко. Томи прекарваше у Енох много повече време, отколкото беше нужно за превоза. Всички го знаеха и бяха наясно „по тая работа“, тоест всички освен Енох. Не че щеше да има толкоз голямо значение, ако бедният човечец знаеше нещо. Всички признаваха, че мисис Рат е мръсница, и казваха, че знаят какво *те* биха направили с Томи Рамсботъм. Обаче подобни въпроси не се обсъждаха и дори не се споменаваха, щом Томи беше наблизко.

— Ох, само да я видя мойта жена да прави тия работи! — казваше Майора. — Да я видя само!

Разбира се, Майора съвсем нямаше пред вид точно това. Той просто искаше да покаже как трябва да се справи човек с такава ужасна ситуация. Във всеки случай жената на Майора беше дългнеста, кльоцава и плоска, с косми по брадата и с отровен език. Това че тя можеше някога, през дългия си живот, да бъде спипана „да прави тая работа“, далеч надхвърляше границите и на най-смелото въображение. Така че Майора можеше да я използва само като абстрактен пример, и то много абстрактен.

Щом Енох отидеше в магазина на Макалъм, все му се случваше нещо, особено ако наоколо вилнееха разхайтените дангалаци от

квартала. Те пък като че ли все там стояха. Енох им служеше за развлечение. Обръщаха се към него с „господин Рат“, като подигравателно наблягаха на „господин“. Или пък му викаха: „Ноки, малкият, как си?“ Съвсем загрижено и сериозно се интересуваха от портокаловите му дръвчета и после най-големият гадняр ще попита: „Как виреят страстите там по вас, господин Рат?“ На такъв хумор не можеше да се устои и двама-трима падаха от касетките от смях. Или ще пуснат някоя скоропоговорка, която рядко надвишаваше скромните изисквания на тази проста поетична форма. Смигаха си и се подбутваха, щом гадният тип се заинтересуваше дали Енох не е виждал скоро Томи Рамсботъм, и в тоя момент някой непременно се строполяваше от касетките. Голям майтап беше, защото Енох все „нямаше представа“ и беше толкова беззащитен.

Може би Енох знаеше много повече, отколкото те предполагаша. Дали малодушието му, дали религиозните му принципи или и двете, взети заедно, го караха да търпи всичко това? Но сигурно е, че през цялото това време нещо се е мътело в душата му, защото един ден, един четвъртък, когато Томи трябваше да мине покрай хълма, на път за Хафуей, с празните касетки, Енох дойде в магазина и се държеше „някак си особено“. Не е лесно да се каже как точно, но дори и оня, гадният тип, си го спомни после. За пръв път в живота си Енох гледаше хората право в очите, със странен поглед. Като се качи в каруцата си, така зашиба коня по задницата, че той се втурна презглава надолу по хълма. Никой не знаеше какво точно се случи след това, макар че всички чува двата изстрела и на всеки му беше ясно, че нещо не е в ред.

— Седя си аз под сянката на портокаловото дръвче и чувам изстрел: „Бум“, и след малко пак: „Бум.“ Викам на жената: „Нели, тия гърмежи са у Рат. Не ми харесва тая работа.“ Тъй й викам. А тя: „Джим, я по-добре не ходи.“ Много е страхлива мойта жена. И не отидох, но тия гърмежи не ми излязоха от акъла.

Но голямата клюка бързо се разпространи: Енох застрелял жена си и Томи Рамсботъм. „Спипал ги на място.“

И всички се стекоха в къщата на Енох, повечето от жените също, да видят дали не могат да помогнат с нещо. Полицайте бяха вече там, важни и с израз на досада, но дума не обелваха. Тези, които бяха първи, казаха, че Енох седял на перваза на верандата с пушка в ръка и

гледал с пуст поглед в празното пространство. Само промълвил: „Аз го направих“ — ни дума повече, — и продължил да гледа втренчено.

Големият червен камион на Томи Рамсботъм още си стоеше до навеса, натоварен догоре с празни касетки. Намериха мисис Рат близо до сортировачката, а Рамсботъм на самия край на лимоновата леха, там, дето започва гъстият шубрак. Най на края на реда, чак на 150 ярда или нещо такова. И двамата мъртви — Енох е улучил Томи от 150 ярда, а оня е бягал и се е прикривал. Следите ясно говореха за това. Чудесен изстрел. А тоя нещастник Енох само повтаряше: „Аз го направих.“

Закараха и тримата в града и после всички отидоха да разгледат къщата на Енох, просто така, и се мъчеха да възстановят всичко. Мереха разстоянието от мястото, където може би е стоял Енох, до мястото, където беше намерен Томи. Няколко души го премериха с крачки — 160 ярда. Някак си неохотно възхищението от Енох се промъкна в душите им:

— Чудесен изстрел, брей! — макар че някои смятаха, че е било случайно попадение.

Колкото и да е странно, или може би не чак толкова странно, много съчувстваха на Томи Рамсботъм, дори повече, отколкото на жена му. Той имаше жена — една нещастна, безцветна, дребна женица, която вечно се оплакваше с напевен глас, но никой не и обръщаше внимание. Имаха четири малки деца. Изобщо — зловеща история. Някои от жените отидоха да помогнат с каквото могат. Трудно можеше нещо да се помогне. Мистър Самюъл Хендърсън също отиде с колата си. Дълбоко в душата си старият Самюъл таеше една златна жилка, много по-дълбоко от любителските му проповеди, макар и да не го признаваше. И когато разбра, че мисис Рамсботъм не мисли, доколкото можеше да мисли въобще, че това е волята божия, той престана да я тормози по този въпрос.

Повечето от жителите на Темпълтън и Хафуей се отдадоха на безкрайни разсъждения. Съвсем честно претегляха фактите и сториха това, което едни иначе справедливи съдии често пренебрегват — обсъждаха главните действащи лица в трагедията в продължение на години. И ето какви бяха заключенията им:

— Което си е право, виновният не е само Томи Рамсботъм... Тя го насърчаваше... За Томи ще кажа едно — той беше почтен човек, ама все пак мисля, че 9 пенса за бушел си е малко множко за едни плодове.

— Абе нещо такова все трябваше да се случи рано или късно. Но кой е мислил, че Енох може да стреля така.

— Виж какво, Енох е виновен за всичко... Това нямаше да се случи, ако беше поне мъничко мъж...

После Уайзман изпадаше в мрачни предсказания (трудно е да се каже кое му доставяше повече удоволствие — мрачният тон или предсказанията):

— Викам на жената: „Трябва да го признаят за виновен и съдията да го осъди на обесване. Но докато тая сган е на власт, ще го оставят на доживотен или нещо от сорта.“

Уайзман смяташе, че е жалко, но от „тая сган“ можеше да се очаква само най-лошото. Освен това Уайзман беше вникнал надълбоко в тънкостите на наказателния закон поради това, че братовчед му беше участвувал като съдебен заседател на едни от най-големите (и най-тежки) процеси в града. От него Уайзман беше научил подробности и тънкости за престъпленията, „дето изобщо не ги пишат по вестниците“.

Междувременно Темпълтън зае полагаемото му се място на картата. Дни наред вестниците в големите градове пишеха за Темпълтън, с подробни описания на околността, със снимки на градината и къщата на Енох. С кръстчета бяха отбелязани съответните места, че дори и снимка на Уайзман сред лимоновите насаждения, целият превърнат в слух („Мистър Уайзман чува фаталните изстрели“).

Когато му дойде времето, процесът се състоя и беше възмутителна история. Енох нямаше какво да каже, или не искаше. Нищо повече от „аз го направих“. Никакви въпроси не можаха да променят нещата и да го накарат да каже нещо друго. Беше изправен пред съда. Всички казваха: „Като дойде ред за присъда, ще проговори.“ Но той не проговори. Мъчно можаха да го накарат изобщо да се защитава, но най-накрая красноречието му се изрази в: „Да, мисля, че съм виновен. Аз го направих.“ След това отново се върна само на „аз го направих“. За тези, които бяха жадни за подробности, Енох беше разочарование. Много от онези, които се възхищаваха от отличната му стрелба, сега бяха склонни да признаят, че сигурно е било случайно попадение. В същност Енох падна още по-ниско в очите на общественото мнение, ако това беше изобщо възможно.

Не обесиха бедния Енох — след дълги психоанализи и медицински прегледи (при които оня, гадният тип, и веселяшката му компания не благоволиха да предложат никакви доказателства) решиха, че е невменяем и го изпратиха в лудница. Мисис Рамсботъм, която по общо мнение „имаше голяма вина“, напусна околността. Мистър Самюъл Хендерсън се погрижи да получи добра цена за имота ѝ, макар че тя не се числеше към стадото от вярващи.

Уайзман остана неудовлетворен. „Той знаеше — винаги е твърдял... и като казвам на жена ми вчера... ще ви кажа следното...“

След последните му открития, без съмнение повлияни до голяма степен от братовчеда, известния съдебен заседател, той заключаваше, че Енох е бил луд, но е знаел много добре какво върши. Неговото „аз го направих“ е било признак на долна хитрост (братовчед му беше срещал подобни случаи). А Енох все пак бил постъпил правилно, като застрелял „ония двамата“, но законът трябвало да си каже думата и било редно да го обесят. Уайзман вярваше дълбоко в бесилката, смяташе, че тя изкоренява злото до дъно и е отличен пример. „Но какво можем да очакваме от тая сган?“

Тихият провинциален Темпълтън беше прекрасен както преди, цитрусовите цветове ухаеха все така сладко, но въпреки всичко Темпълтън вече имаше история и зае мястото си на картата.

[1] Мярка за обем, равна на 8 галона. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.